

ВЕРСТАЙМО!

Весна 1978 року. Ми, школярі-старшокласники, сидимо в актовій залі львівського видавництва «Вільна Україна» в очікуванні початку заняття школи юних кореспондентів «Гарт», що діяла тоді при редакції обласної молодіжної газети «Ленінська молодь» (у квітні 1990 року, ще за правління комуністичної влади, за ініціативою журналістського колективу редакції вона була перейменована на «Молоду Галичину»). До залу заходить ставний молодий вусань, вітається і представляється: «Я – ваш новий керівник «Гарту» Михайло Павлович Присяжний, завідувач відділу листів, масової роботи і прес-контролю «Ленінської молоді». Так ми познайомилися, і Михайло Присяжний став моїм найпершим учителем, хрещеним батьком у журналістиці, і нині аж не віриться, що минуло стільки літ, які промчали так стрімко баскими кіньми...

Щомісячні заняття у «Гарті» у Михайла Павловича відбувалися надзвичайно цікаво, підтверджуючи і посилюючи палке юнацьке прагнення до цієї ще загадкової, романтичної, але від того такої захоплюючої, прекрасної журналістської професії. Втім, іще тоді наш навчитель зумів довести нам, наскільки не проста вона, наскільки важкий той журналістський хліб. Згадуючи тепер ті події, переконуюся: вже тоді у Присяжному жив прекрасний педагог.

Газетні публікації були в той час обов'язковим атрибутом у пакеті документів для вступу на факультет журналістики Франкового університету, а рекомендація редакції і школи «Гарт» – суттєвим позитивом при зарахуванні. Я стрибаю від радості, коли побачив у «Ленінській молоді» першу в житті свою замітку, і досі пам'ятаю той день – 19 січня 1978 року. Того ж року я став студентом, а ще через низку літ, коли вже сам працював у «Ленінській молоді», якийсь час очолював «Гарт». І пишаюся тим, що з тих моїх тогочасних слухачів школи юнкорів виросло чимало добрих журналістів, учених – як-от професор Мар'ян Житарюк, з яким маю честь працювати сьогодні разом на нашому факультеті під орудою декана Михайла Присяжного.

У студентські роки я дуже часто бував у вже рідній редакції «Ленінської молоді», постійно друкувався там. Ясна річ, найперший візит – до свого вчителя, який познайомив зі всіма працівниками, поступово навчав усім премудростям газетярської «кухні». Ті відвідини важили не менше, а може, й більше, ніж практичні заняття на факультеті.

У 70-80-х роках минулого століття львівська молодіжна газета була справді унікальною, і не лише тому, що мала найбільший в СРСР наклад серед аналогічних обласних газет. Вона гуртувала не тільки талановитих журналістів, а й молодих львівських митців, які частенько навідувалися в редакцію. Серед них можна згадати хоча б композиторів Володимира Івасюка, Ігоря Білозіра, акторів Богдана Ступку, Сергія Кустова, Людмилу Нікончук, музикантів і співаків Ярослава Ковальчука, Мар'яна Шуневича, артистів театру «Не журись!» на чолі з Остапом Федоришиним та Віктором Морозовим. Гостями редакції неодмінно були її друзі, знамениті митці, що приїздили у Львів на гастролі, – народні артисти України Василь Зінкевич з Луцька, Назарій Яремчук і Павло Дворський з Чернівців, легендарний київський ансамбль «Кобза» під орудою народного артиста України Євгена Коваленка. На їхні імпровізовані концерти в найбільшому редакційному кабінеті сходилися колеги з інших газет

і видавництва «Вільна Україна».

У ті роки в редакції працювали справді яскраві особистості – приміром, майбутні лауреати Шевченківської премії Володимир Маняк, Ярема Гоян, Володимир Яворівський, нині член-кореспондент Національної академії наук України Микола Ільницький, поети і письменники Дмитро Герасимчук, Ярослав Мельничук, Броніслав Гришук, Роман Кудлик, Богдан Стельмах, Володимир Каліка, Марія Людкевич, Ігор Гургула. Така дійсно творча атмосфера, спадкоємність традицій і поколінь не могли не позначитися позитивно і на якості газети, і на тому, що редакція була справжньою кузницею талантів. 1983 року, коли я п'ятикурсником прийшов туди на штатну роботу, був «своєю людиною», а Михайло Павлович працював уже відповідальним секретарем. Відтоді ті його уроки професіоналізму, самовимогливості, людяності, доброти стали щоденними.

Так, кожен із редакційних працівників був напрочуд яскравою індивідуальністю. Чого варті хоча б незмінний ревізійний коректор Анастасія Андрушишин – наша редакційна «мама» пані Тася, фотокореспондент Володимир Дубас, художники Тарас Росс і Анатолій Ойцюсь, журналісти Олександр Вугернічек, Роберт Ігнат, Олег Мигаль, Богдан Гнатівський, Мирон Павлюст, Олесь Ганущак, Святослав Яворівський, Сергій Герман, Микола Тороповський! Але Присяжний був таки особливою особистістю. Секретаріат – штаб, серце редакції, яке не має права зупинитися навіть на мить, і на його керівникові лежать особливі функції і відповідальність – звідси і назва посади. Саме він координує перспективне і поточне планування, керує випуском кожного номера, до нього сходяться всі матеріали та ілюстрації. Саме до відповідального секретаря біжить яскрава журналістська особистість з'ясовувати (нерідко на підвищених тонах), чому це саме його матеріал скоротили при верстці або він узагалі не потрапив у номер, інша фотоособистість гучно протестує, що у його репортаж вмістили не чотири, а тільки три ілюстрації, та й то одну підрізали. Від природи людина неконфліктна, доброзичлива, Михайло Павлович спокійно і переконливо пояснював, що газета – не гумова, говорив про доцільність скорочення тексту, написання статті, кореспонденції, репортажу на ту чи іншу тему, поїздки у відрядження. Працюючи кореспондентом, завідувачем відділу, відповідальним секретарем, він постійно і багато писав на найрізноманітніші теми, найулюбленішими з яких були наука, медицина, охорона природи, вів щомісячну тематичну сторінку «Зелений заповідник», залучаючи до неї провідну професуру, ботаніків, зоологів, лісівників. Михайло Присяжний по-справжньому любить природу, знає і розуміє її (якийсь час у його заставленому вазонками кабінеті завідувача відділу жила у кліточці пара хом'яків). Зрештою, цю його рису, як і високі естетичні смаки, виразно видно й сьогодні. По обидва боки входу у факультетський корпус на вулиці Генерала Чупринки, 49, на акуратних клумбах з ранньої весни до пізньої осені буяють різноманітні квіти, а у дворі – доглянутий садочок і квітники.

Іноді у літні теплі тихі надвечір'я, коли спадала напруга редакційної метушні, черговий номер газети був підписаний до друку і зданий у виробництво, ротаційні машини поволі набирали своїх шалених обертів, ми нечисленним редакційним товариством виходили до мальовничого озера поруч із нашим редакційно-видавничим корпусом на нинішній вулиці

Володимира Великого, 2. Воно є там і сьогодні, немає тільки старого яблуневого саду на березі, під деревами якого ми любили сидіти, відійшли назавжди ті щасливі молоді літа, хоч так само назавжди залишились у пам'яті. Тепер там побудували ресторан... Ми брали із собою вудочки, які зберігалися у мене в кабінеті. Цю ініціативну палку підтримували Михайло Павлович – за можливість побути хоча б годину віч-на-віч з грайливими хвилями на озерному плесі, шепотінням очерету, ластівкою, що, кружляючи над нами, раз-по-раз черкала крилом води, а також тодішній редактор «Ленінської молоді» Михайло Батіг – згодом народний депутат України і, як Присяжний, Львівської обласної ради перших демократичних скликань, а головне – рибалка-фанат, справжній професіонал цієї справи. Його пристрасний запал до тих вечірніх ловів розпалював ще й Михайло Павлович. Якось він ніби знічев'я розповів на редакційній летючці, що, ідучи вранці на роботу (тоді жив неподалік і любив ходити пішки), побачив на березі дідка з вудками, а у його сітці – два отакенних лини і кілька величезних карасів... Але, звичайно, не улов цікавив нас. Найперший редакційний природолюб і природознавець Михайло Присяжний запевняв, що на «нашому» озері водяться ондатри і дикі качки. І справді, ми не раз спостерігали з-під своїх яблунь, як біля очеретів пропливає ондатра чи плесом повагом суне дика качка-мама, а за нею, енергійно похитуючи голівками, – кілька жовтуватих-сірих каченят. А одного разу ми виявили ще зовсім маленьких каченят у щойно скошеній траві просто у дворі видавництва – певно, мама-качка вирішила вивести їх тут. З максимальною обережністю ми перенесли у долонях цей «дитячий садок» на озеро – у їхню основну квартиру.

Ще одна прикметна риса Михайла Присяжного, всотана ним, без сумніву, з материнським молоком, – бажання допомогти, підтримати. І ще – вміння влучно і вчасно сипнути дотепом, зронити, здавалося б, випадкову фразу, яка, проте, одразу ставала афоризмом, нерідко з глибоким філософським підтекстом. Чого варте тільки його знамените визначення «Доза міри!» «Запам'ятайте собі, неофіти! – казав він з напускною суворістю у редакції нам, новобранцям, помахуючи рядкоміром – металевою лінійкою з шкалою поліграфічних розмірів і шрифтів. – Цей унікальний предмет призначений не лише для нарізання вареної ковбаси, а й для виготовлення макетів газетних сторінок!»

Талановитого, беручого, надзвичайно оперативного журналіста, який однаково вправно володіє всіма жанрами, здібного організатора не могли не помітити й «нагорі». Михайла Присяжного не раз запрошували до праці у прес-центрах наймасштабніших всеукраїнських і міжнародних форумів у Києві. І там усе оберталось навколо нього. У прес-центрі фестивалю молоді СРСР і НДР (а комсомол добре вмів подібні заходи проводити з розмахом і помпою) він практично цілодобово працював з нечисленною групою таких же, хоч і молодих, але вже висококласних професіоналів. Нині вони, як і сам Михайло Павлович, – знані в Україні журналісти: Володимир Дубас – голова Львівської організації Національної спілки фотохудожників України, лауреат більш як 50 міжнародних фотовиставок під егідою ЮНЕСКО, заслужений журналіст

України Юрій Брязгунов – заступник головного редактора «Молоді України», Михайло Дорошенко – головний редактор «України молоді», Михайло Цюпко – головний редактор «Московского комсомольца в Украине». Вони випускали тоді не тільки традиційні щоденні прес-релізи, а й щоденну фестивальну восьмисторінкову газету, та ще й двома мовами! Ще й щоранку оновлювали інформаційні фотовітрини із десятками знімків розміром 50 x 60 см! Той, хто має бодай елементарне уявлення про роботу міжнародного прес-центру такого масштабного заходу і про процес випуску щоденної газети двома мовами (зважте, що тоді не було ні цифрових фотоапаратів, ні комп'ютерів, ні електронної пошти, ні інтернету), добре зрозуміє, що це таке.

Нині Михайло Павлович Присяжний – декан, завідувач кафедри теорії і практики журналістики, визнаний не тільки в Україні вчений. Він першим ґрунтовно дослідив пресу української діаспори Німеччини, чому присвятив монографію, і не випадково серед його титулів – професор Українського вільного університету в Мюнхені. Керівник факультету – надзвичайно клопітна щоденна робота, і саме на роки деканства Михайла Присяжного припадає новосілля факультету в корпусі на вулиці Генерала Чупринки з капітальним ремонтом, саме завдяки його наполегливості тут облаштована затишна їдальня, де і викладачі, і студенти можуть не просто «кинути на зуб», а смачно і дешево повноцінно пообідати. Попри щоденну факультетську і кафедральну рутину, разом із виданням монографій і посібників, наукових статей, він і сьогодні – діючий журналіст. «Граючий тренер» – так, окрім Присяжного, називали тільки нашого Вчителя, світлої пам'яті Володимира Здоровеґу. Тільки в останні роки з-під пера Михайла Павловича вийшли дві книжки публіцистики – «Одверто мовлене слово» і «У пошуках рівноваги» – солідний збірник його есе, нарисів, статей, інтерв'ю з визначними діячами українства. Це – його глибокі, виважені, аргументовані, часто зболені (хоча серед плину буднів Присяжний ніколи не виносить свого особистого болю і тривоги на широкий загал) роздуми про минувшину і непросте наше сьогодні, а головне – погляд у день грядущий.

Але й у ньому, певен, перо Михайла Присяжного не знатиме ні спочинку, ні втоми, бо газетяр, журналіст – це назавжди. Не сумніваюся також: якби йому раптом доручили випустити газету, він за день-два організує редакцію і весь виробничий процес. А потім завзято і діловито скаже: «Верстаймо!»

Хай на многії літа щасливо верстається життєва, наукова і творча доля Михайла Присяжного!

Максим МІЩЕНКО